

مرکز تحقیقات گوارش و کبد
گلستان

مرکز تحقیقات گوارش و کبد
تهران

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
معاونت سلامت، مرکز مدیریت بیماریها
اداره سرطان

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فن آوری

گزارش سالانه

نظام ثبت سرطان مبتنی بر جمعیت استان گلستان

شماره پنجم، سال ۱۳۸۷

ویراستاران:

دکتر شهریار سمیانی، دکتر غلامرضا روشندل،
دکتر محسن اعرایی، دکتر علیرضا سجادی، دکتر عباسعلی کشتکار،
دکتر عبدالوهاب مرادی، دکتر سید مهدی نورانی، آقای خداپردی کلوی،
دکتر سیما بشارت، دکتر امید آسمانی و دکتر رضا ملک زاده

گردآوری و تدوین:

دکتر غلامرضا روشندل

ویرایش: هانیه سادات میرکریمی

طراحی جلد و صفحه آرایشی: رضا محمدی

تهیه شده در:

مرکز تحقیقات گوارش و کبد گلستان، دانشگاه علوم پزشکی گلستان

عنوان و نام پدیدآور : گزارش سالانه نظام ثبت سرطان مبتنی بر جمعیت استان گلستان شماره پنجم، سال ۱۳۸۷ / نویسندگان شهریار سمنانی، غلامرضا روشندل، محسن اعرابی... [و دیگران] : گردآوری و تدوین غلامرضا روشندل؛ ویرایش هانیه سادات میرکریمی؛ تهیه شده در مرکز تحقیقات گوارش و کبد گلستان، دانشگاه علوم پزشکی گلستان؛ [برای] دانشگاه علوم پزشکی گلستان، معاونت تحقیقات و فن آوری، وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، معاونت سلامت، مرکز مدیریت بیماریها، اداره سرطان.

مشخصات نشر : گرگان: پیک ریحان، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری : ۱۵۲ص: مصور (بخشی رنگی)، نمودار (بخشی رنگی)؛ ۲۹ × ۲۲ س.م.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۳۳۴-۱۶-۵

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

یادداشت : نویسندگان شهریار سمنانی، غلامرضا روشندل، محسن اعرابی، علیرضا سجادی، عباسعلی کشتکار، عبدالوهاب مرادی، سیدمهدی نورائی، خدایدی کلوی، سیما بشارت، امید آسمانی، رضا ملک زاده.

موضوع : سرطان -- ایران -- گلستان -- آمار

موضوع : گلستان -- آمار پزشکی

شناسه افزوده : سمنانی، شهریار، ۱۳۲۳ -

شناسه افزوده : روشندل، غلامرضا، ۱۳۵۶ -، گردآورنده

شناسه افزوده : میرکریمی، هانیه سادات، ویراستار

شناسه افزوده : دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان گلستان. مرکز تحقیقات گوارش و کبد

شناسه افزوده : دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان گلستان. معاونت تحقیقات و فناوری

شناسه افزوده : ایران. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. مرکز مدیریت بیماریها. اداره سرطان

شناسه افزوده : دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران. مرکز تحقیقات بیماریهای گوارش و کبد

رده بندی کنگره : ۲۷۹RC / الف۵۹۳۶ ۱۳۸۷

رده بندی دیویی : ۶۱۶/۹۹۴۹۵۵۲

شماره کتابشناسی ملی : ۲۶۶۱۳۰۳

گزارش سالانه نظام ثبت سرطان مبتنی بر جمعیت استان گلستان شماره پنجم، سال ۱۳۸۷

نویسندگان شهریار سمنانی، غلامرضا روشندل، محسن اعرابی، علیرضا سجادی، عباسعلی کشتکار، عبدالوهاب مرادی، سیدمهدی

نورائی، خدایدی کلوی، سیما بشارت، امید آسمانی، رضا ملک زاده

گردآوری و تدوین غلامرضا روشندل؛

نشر پیک ریحان گرگان / چاپ اول سال ۱۳۹۰ / شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: چاپ افست شگفت (شاهینی) خ شهدا، جنب لاله ۱۲، تلفن: ۲۲۲۲۷۰۱ - ۰۱۷۱

ویرایش هانیه سادات میرکریمی

تهیه شده در مرکز تحقیقات گوارش و کبد گلستان،

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان گلستان.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۳۳۴-۱۶-۵

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
I	• پیشگفتار
	دکتر شهریار سمعانی، رئیس مرکز تحقیقات گوارش و کبد گلستان
	دکتر محسن اعرابی، معاون پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی گلستان
III	• پیشگفتار
	دکتر رضا ملک زاده، رئیس مرکز تحقیقات گوارش و کبد تهران
V	• پیشگفتار
	دکتر Paolo Boffetta
VII	• معرفی مرکز تحقیقات گوارش و کبد گلستان و واحد ثبت سرطان مبتنی بر جمعیت گلستان
۱	۱- تقدیر و تشکر از همکاران طرح
۹	۲- مقدمه
۱۳	۳- اپیدمیولوژی سرطان
۲۷	۴- تاریخچه ثبت سرطان
۳۱	۵- اهداف و کاربردهای ثبت سرطان
۳۷	۶- داده های مورد نیاز در ثبت سرطان
۵۱	۷- عوامل خطر ایجاد کننده سرطان
۶۵	۸- ارزیابی کیفیت نظامهای ثبت سرطان مبتنی بر جمعیت
۸۳	۹- حقیقت گویی در پزشکی
۹۱	۱۰- تقسیم بندی و کد گذاری سرطانها
۹۵	۱۱- یافته های نظام ثبت سرطان مبتنی بر جمعیت استان گلستان در سال ۱۳۸۷
۹۷ •	• روش انجام کار
۹۸ •	• نتایج اولیه
۱۴۰ •	• نتیجه گیری و پیشنهادات
۱۴۳	• منابع

نظام های ثبت سرطان، یکی از قدیمی ترین نظام های ثبت پیامدهای مرتبط با سلامت (مرگ یا بیماریها) در جهان می باشند. این نظام، معمولاً به دو شیوه مبتنی بر داده های بیمارستانی یا مراکز پاتولوژیک و مبتنی بر داده های جمعیتی اجراء میگردد. این نظام ها دارای دو جایگاه یا کارکرد در نظام های سلامت می باشند.

- یکی از این جایگاهها، نقش این نظام به عنوان جزئی از نظام جامع اطلاعات سلامت است که در کنار سایر نظام های این مجموعه از قبیل نظام ثبت مرگ و میتواند به تصمیم گیری مطلوب تر مدیران حوزه های مختلف سلامت کمک نماید. ارزیابی روند تغییرات بروز سرطان های مختلف در یک منطقه، محاسبه بار بیماری های سرطانی مختلف در کنار سایر اطلاعات حاصل از دیگر اجزاء نظام مدیریت سلامت می تواند در اولویت بندی معضلات سلامتی و تخصیص منابع، کاربرد داشته باشد.
- جایگاه دیگر، نقش محوری است که این نظام در ارتقاء پژوهش های مرتبط با بیماریهای سرطانی دارد. اطلاعات پایه و اساسی تمامی پژوهش های این حیطه اعم از پژوهش های پایه، اپیدمیولوژیک، بالینی و ... از طریق این نظام تامین میگردد.

اطلاعات حاصل از نظام های ثبت سرطان مبتنی بر جمعیت به علت اعتبار بالاتر و پوشش بیشتر، از کیفیت بالاتری نسبت به نظام های مبتنی بر مراکز پاتولوژیک برخوردار است. خوشبختانه برای اولین بار در سطح استان گلستان، نظام جامع ثبت سرطان مبتنی بر جمعیت از اوایل سال ۱۳۸۵ در قالب یک پروژه پژوهشی مشترک بین مراکز تحقیقات گوارش و کبد دانشگاههای علوم پزشکی گلستان و تهران طراحی و راه اندازی گردید.

تجربیات چند سال گذشته در سطح کشور نشان داده است که مراکز تحقیقاتی تخصصی می توانند جایگاه مناسبی برای طراحی، اجراء و پیگیری نظام های ثبت سرطان باشند. از آنجا که یکی از عوامل تضمین کننده اعتبار نظام های اطلاعات سلامت، وجود بازخوردهای (feedback) دوره ای از این نظام ها و انتشار و توزیع آنها بین کلیه دست اندرکاران و بهره برداران می باشد، مجموعه حاضر با این هدف تدوین گردیده است. امیدواریم این مجموعه بتواند علاوه بر تولید اطلاعات مربوط به سرطان های مختلف در منطقه و انتشار آن در سطوح ملی و بین المللی، پاسخگوی نیاز محققین کشور در این زمینه باشد.

در پایان، بر خود فرض میدانیم از تلاش تمامی محققین و کارشناسان محترم مراکز تحقیقات یاد شده، کارشناسان و کارکنان حوزه معاونت های بهداشتی، پژوهشی، درمان و دارو و غذای دانشگاه علوم پزشکی گلستان و کلیه همکاران در مراکز تشخیصی و درمانی استان، به خصوص همکاران محترم پاتولوژیست صمیمانه تقدیر و تشکر نماییم. به امید آنکه الگوی اجراء شده در سطح این استان بتواند به عنوان یک تجربه موفق در سایر نقاط کشور قابل استفاده باشد.

دکتر محسن اعرابی

معاون تحقیقات و فن آوری دانشگاه علوم پزشکی گلستان

دکتر شهریار سمنانی

رئیس مرکز تحقیقات گوارش و کبد گلستان

شمال شرق ایران از دیرباز با بروز بالای سرطان همراه بوده است. مطالعات جامع سرطان شناسی در ایران با این واقعیت عجین بوده اند که این منطقه از بالاترین میزانهای بروز سرطان در کشور و حتی دنیا برخوردار بوده است. در سال های اخیر تاسیس دانشگاه علوم پزشکی گلستان، افزایش روز افزون امکانات بهداشتی درمانی و به خصوص ورود نیروهای توانا به عرصه خدمات پزشکی این امکان را حتی در مناطق محروم میسر کرده است که برای مبارزه با سرطان ها چاره اندیشید.

عمده آمارهای مربوط به بروز سرطان در ایران یا به فعالیتهای قبل از انقلاب باز می گردد یا حاصل برآورد هایی است که بر اساس آمار سایر کشور ها محاسبه شده اند. اطلاعات مرکز مدیریت بیماری ها نیز که حاصل ثبت داده های پاتولوژی است واجد محدودیت های خاص می باشد.

مرکز تحقیقات گوارش و کبد دانشگاه علوم پزشکی تهران با هدف کاهش بار سرطان های گوارش در ایران فعالیت های متنوعی را شروع کرده است. یکی از این فعالیت ها کمک به استقرار نظام ثبت سرطان با هدف شناسایی الگوی اپیدمیولوژیک سرطان های ایران می باشد. این نظام در پنج استان کشور با کمک دانشگاه های علوم پزشکی و وزارت بهداشت و درمان مستقر شده است یا در حال استقرار است.

دانشگاه علوم پزشکی گلستان و مرکز تحقیقات گوارش و کبد گلستان با داشتن توان فنی بالا و نیروهای کارآمد در راه تاسیس نظام ثبت سرطان سهم به سزایی داشته اند. آنچه پیش رو دارید محصول سعی و تلاش تمامی افرادی است که در راه تشخیص ، درمان و ارایه خدمت به بیماران سرطانی قدم بر می دارند.

دکتر رضا ملک زاده

رئیس مرکز تحقیقات گوارش و کبد دانشگاه علوم پزشکی تهران

Preface:

By controlling infectious diseases and developing efficient therapeutic agents against them, as well as increasing life span in many countries, the pattern of morbidity and mortality has changed dramatically during the past century in medium- and low-resource countries, and chronic diseases, including cancer, have been emerged as one of the most challenging problems for public health systems in these countries. The first step in controlling the cancer burden is to collect information about the incidence, type, and location of cancers, and this is best done within the framework of cancer registries.

Data collected by cancer registries enable public health professionals to better understand and address the cancer burden. Cancer registry data are fundamental to monitor cancer trends over time, determine cancer patterns in various populations, guide planning and evaluation of cancer control programs, help set priorities for allocating health resources, and advance clinical, epidemiologic, and health services research, including those aimed at evaluating the effectiveness of cancer prevention, control, or treatment programs.

The cancer registry program in Golestan province, which is being carried out by collaboration of the Digestive Disease Research Centers of Tehran University of Medical Sciences and Golestan University of Medical Sciences, is a very important tool to achieve the above mentioned objectives in the province of Golestan and in Iran as a whole. In addition, it can provide essential information for the ongoing studies on upper gastrointestinal cancers in that province, high incidence area for esophageal cancer, which are conducted in collaboration with IARC and other institutions.

Dr Paolo Boffetta

Coordinator of the Genetics and Epidemiology Cluster
International Agency for Research on Cancer
World Health Organization

دکتر Paolo Boffetta

مدیر بخش ژنتیک و اپیدمیولوژی
آژانس بین المللی تحقیقات سرطان
سازمان جهانی بهداشت